

POSTANOWIENIE

Dnia 20 sierpnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Włodzimierz Wróbel

w sprawie **A. J.**

skazanej wyrokiem Sądu Okręgowego w Kaliszu z dnia 25 listopada 2025 r., sygn. akt IV Ka 127/25

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 20 sierpnia 2026 r.

zażalenia skazanej na zarządzenie Przewodniczącego IV Wydziału Karnego Odwoławczego Sądu Okręgowego w Kaliszu

z dnia 21 maja 2026 r., sygn. akt IV WKK 1/26,

o odmowie przyjęcia kasacji

na podstawie art. 437 § 1 k.p.k.

postanowił:

zaskarżone zarządzenie utrzymać w mocy.

UZASADNIENIE

W dniu 30 stycznia 2026 r. do Sądu Okręgowego w Kaliszu wpłynęła sporządzona osobiście przez skazaną A. J. kasacja od wyroku tego Sądu z dnia 25 listopada 2025 r., sygn. akt IV Ka 127/25. W punkcie V.5 pisma skazana zawarła nadto wnioski o wyznaczenie obrońcy z urzędu oraz o zwolnienie od opłaty od kasacji. Zarządzeniem z dnia 13 lutego 2026 r., doręczonym skazanej osobiście w dniu 9 marca 2026 r., wezwano ją do usunięcia braków formalnych tych wniosków

przez nadesłanie w terminie 7 dni informacji o jej sytuacji finansowej, majątkowej, osobistej i rodzinnej, pod rygorem odmowy wyznaczenia obrońcy z urzędu i odmowy zwolnienia od opłaty. Termin ten upływał z dniem 16 marca 2026 r. i minął bezskutecznie. W konsekwencji zarządzeniem z dnia 25 marca 2026 r., na podstawie art. 81 § 1 k.p.k. i art. 623 k.p.k., odmówiono skazanej wyznaczenia obrońcy z urzędu do sporządzenia kasacji oraz zwolnienia od opłaty.

Tym samym zarządzeniem, na podstawie art. 120 § 1 k.p.k. w zw. z art. 526 § 2 k.p.k. i art. 527 § 1 k.p.k., wezwano skazaną do złożenia - w terminie 30 dni - kasacji sporządzonej i podpisanej przez obrońcę będącego adwokatem lub radcą prawnym ustanowionym z wyboru oraz do uiszczenia opłaty od kasacji w kwocie 450 zł, pod rygorem odmowy przyjęcia kasacji. Wezwanie to skazana odebrała osobiście w dniu 15 kwietnia 2026 r., wobec czego termin do jego wykonania upływał z dniem 15 maja 2026 r. Skazana w określonym terminie nie złożyła kasacji sporządzonej przez profesjonalnego pełnomocnika ani nie uiściła opłaty, w związku z czym zarządzeniem z dnia 21 maja 2026 r., sygn. akt IV WKK 1/26, na podstawie art. 120 § 2 k.p.k. w zw. z art. 526 § 2 k.p.k. i w zw. z art. 530 § 2 k.p.k., odmówiono przyjęcia jej kasacji.

Na powyższe zarządzenie skazana wniosła zażalenie, w którym wniosła o jego uchylenie w całości, o uwzględnienie wniosku o przywrócenie terminu do uzupełnienia braków formalnych kasacji, o ustanowienie dla niej obrońcy z urzędu - wskazując konkretnego adwokata z T. - do sporządzenia, uzupełnienia i popierania kasacji, o zwolnienie od kosztów sądowych oraz o dopuszczenie dowodów z dokumentacji medycznej i socjalnej. W uzasadnieniu skarżąca podniosła, że od początku postępowania informowała sąd o swojej trudnej sytuacji majątkowej (utrzymuje się wyłącznie z zasiłku stałego MOPS w kwocie 1229 zł miesięcznie) oraz o poważnych, udokumentowanych problemach zdrowotnych, w tym o zwolnieniu jej przez lekarza sądowego z udziału w czynnościach sądowych w okresie od 25 lutego do 30 czerwca 2026 r., co - w jej ocenie - obiektywnie uniemożliwiało jej samodzielne dopełnienie wymogów formalnych kasacji i uzasadniało odmienne rozstrzygnięcie w przedmiocie obrońcy z urzędu, zwolnienia od kosztów oraz przywrócenia terminu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 526 § 2 k.p.k., jeżeli kasacja nie pochodzi od podmiotu szczególnego wymienionego w tym przepisie, powinna być sporządzona i podpisana przez obrońcę lub pełnomocnika będącego adwokatem albo radcą prawnym. Przepis ten ustanawia bezwzględnie obowiązujący przymus adwokacko-radcowski, od którego ustawa nie przewiduje żadnych odstępstw, niezależnie od subiektywnej oceny skarżącej co do jej własnej zdolności do sporządzenia tego środka zaskarżenia. Zaskarżone zarządzenie z dnia 21 maja 2026 r. ograniczało się do zbadania jednej kwestii formalnej: czy skazana w prawidłowo doręczonym i określonym jej terminie 30 dni wykonała wcześniejsze wezwanie z dnia 25 marca 2026 r., a zatem czy złożyła kasację sporządzoną przez ustanowionego przez siebie z wyboru obrońcę wraz z dowodem uiszczenia opłaty. Poza sporem pozostaje, że w określonym terminie, upływającym z dniem 15 maja 2026 r., skarżąca tego obowiązku nie wykonała, wobec czego wydanie zarządzenia o odmowie przyjęcia kasacji na podstawie art. 120 § 2 k.p.k. w zw. z art. 526 § 2 k.p.k. i art. 530 § 2 k.p.k. było prawidłowe.

Co do zawartego w zażaleniu wniosku o przywrócenie terminu, przypomnieć należy, że stosownie do art. 126 § 1 k.p.k. wniosek taki powinien zostać złożony w sądzie, w którym czynność miała być dokonana - w niniejszej sprawie w Sądzie Okręgowym w Kaliszu - w terminie 7 dni od daty ustania przeszkody uniemożliwiającej dochowanie terminu, z jednoczesnym uprawdopodobnieniem braku winy oraz dopełnieniem czynności, dla której określony był termin. Skarżąca nie złożyła takiego odrębnego wniosku do sądu właściwego, lecz podniosła tę kwestię dopiero w zażaleniu skierowanym do Sądu Najwyższego na zarządzenie o odmowie przyjęcia kasacji. Postępowanie zażaleniowe prowadzone w związku z wniesieniem kasacji, tzw. postępowanie okołokasacyjne z art. 530 k.p.k., ma ograniczony zakres kontroli i sprowadza się do oceny prawidłowości procedowania związanego z wniesieniem tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia - nie zastępuje ono, ani nie może zastąpić, odrębnego wniosku o przywrócenie terminu skierowanego do sądu, przed którym uchybiono terminowi i który jedynie jest władny go rozpoznać w pierwszej kolejności.

Nie zasługuje również na uwzględnienie żądanie ponownego rozpoznania wniosku o wyznaczenie obrońcy z urzędu do sporządzenia kasacji. Wniosek ten został już prawomocnie rozstrzygnięty odmownie zarządzeniem z dnia 25 marca 2026 r., wydanym na podstawie art. 81 § 1 k.p.k., od którego skarżącej przysługiwał odrębny środek zaskarżenia do innego równorzędnego składu sądu, który to zarządzenie wydał; z uprawnienia tego skarżąca w terminie nie skorzystała. Zażalenie na kolejne, późniejsze zarządzenie - o odmowie przyjęcia kasacji - nie może służyć pośredniemu wzruszeniu wcześniejszej, odrębnej i prawomocnej już decyzji procesowej dotyczącej obrońcy z urzędu. Wskazanie w zażaleniu konkretnej osoby adwokata, którego skarżąca życzyłaby sobie mieć wyznaczonym, pozostaje z tych względów poza zakresem kontroli sprawowanej w niniejszym postępowaniu.

Wobec powyższego zażalenie, jako nieuwzględniające podstaw do wzruszenia zaskarżonego zarządzenia, nie mogło zostać uwzględnione, wobec czego orzeczono jak w postanowieniu.

[J.J.]

[a.ł.]